

Rafaela Czernigiewicz

Relacja o procesie beatyfikacyjnym Czcigodnej Służebnicy Bożej Marii Angeli (Zofii) Truszkowskiej

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 35/3-4, 217-223

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**RELACJA O PROCESIE BEATYFIKACYJNYM
CZCIGODNEJ SŁUŻEBNICZY BOŻEJ
MARII ANGELI (ZOFII) TRUSZKOWSKIEJ**

„Bardzo być może, że za Matki [Angeli] przyczyną będą się działy rzeczy nadzwyczajne, bo Pan Bóg pokorę i miłość wynagradza, a właśnie śp. Matka nasza tymi się odznaczała cnotami, żyjąc między nami.” — napisała M. M. Magdalena Borowska, przełożona generalna Zgromadzenia SS. Felicjanek, do M. M. Kajetany Jankiewicz, przełożonej prowincjalnej w Detroit, w liście z dnia 16 lipca 1990 r., zachęcając ją do dziecięcej ufności we wstawiennictwo Matki Założycielki.

Zaraz bowiem po śmierci Czcigodnej Służebnicy Bożej Bóg zaczął potwierdzać Jej świętość cudami i łaskami na obu półkulach, czego dowodem są listy, w których Jej córki duchowne donosiły o doznanych łaskach. Pierwsze uzdrowienie miało miejsce w grudniu 1899 r., w Polonia Wis., USA.

W roku śmierci Matki (1899) Zgromadzenie wydało pośmiertne obrazki a w 1909 r. ukazał się Jej krótki życiorys. Troska o wprowadzenie w życie ostatecznie aprobowanych w 1907 r. Konstytucji, podział Zgromadzenia na prowincje i zakładanie nowych oraz okres przed pierwszą wojną światową, nie pozwoliły ówczesnemu Zarządowi Generalnemu na wszczęcie wstępnych kroków o beatyfikację. Jedynie w *Rocznikach* z 1912 roku wydano wyjątki z pism Matki Założycielki.

Zarówno wojna, jak i okres przejściowy między śmiercią M. M. Magdaleny Borowskiej (1915 r.), a wyborami nowej przełożonej generalnej, a następnie okres powojenny nie pozwoliły na wszczęcie jakichkolwiek kroków wstępnych o beatyfikację. Nowowwybrana w 1920 r. matka generalna M. M. Bonawentura Stawska zajęła się przede wszystkim dostosowaniem Konstytucji Zgromadzenia do nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego, który wyszedł w 1917 r., i postaraniem się o ich aprobatę. Również zajęła się założeniem prowincji warszawskiej. Ponieważ społeczeństwo od 1907 r. wzywało siostry do pracy na terenach byłego Królestwa Polskiego, organizacja nowej prowincji była konieczna i pochłonęła nie tylko cały okres rządów Matki Generalnej, ale przede wszystkim pociągała za sobą wielkie koszty, na które dwie polskie prowincje musiały się zdobyć przy pomocy prowincji amerykańskich. Wydrukowano w tym czasie (1924—1932) trzytomową historię Zgromadzenia, założonego przez Czcigodną Służebnicę Bożą, aby młodsza generacja „czytając, wnikała w ducha swej Matki Fundatorki i pierwszych jej córek duchownych.”

Dopiero M. M. Pia Schweda, od 1932 r. przełożona generalna, skontaktowała się w 1938 r. z postulatorem generalnym oo. franciszkanów o. Wojciechem Topolińskim, który sam ofiarował się być postulatorem w procesie beatyfikacyjnym. Równocześnie zajęła się Matka napisaniem większego życiorysu Czcigodnej Służebnicy Bożej, wydaniem obrazków z modlitwą o jej beatyfikację oraz listów okólnych do Zgromadzenia,

które były drukowane we wznowionych *Rocznikach* w latach 1933—1939.

Druga wojna światowa przerwała tok starań o beatyfikację Matki Założycielki. Podjęła je nowowwybrana na kapitule generalnej w 1946 r. przełożona generalna M. M. Symplicyta Nahring, z inicjatywy tejże kapituły.

Proces informacyjny o beatyfikację

Dnia 29 X 1949 r. został otwarty proces informacyjny pod przewodnictwem J. Em. Adama Stefana Kardynała Sapiehy w kaplicy Kurii Metropolitalnej przy ul. Franciszkańskiej 3 w Krakowie w obecności M. M. Symplicyta Nehring i Jej Rady przedstawicielek prowincji polskich, licznie zebranych delegatek Zgromadzenia i zaproszonych gości.

Wicepostulatorem Sprawy został o. Benedykt Szczęsny, k.b.

W skład Trybunału weszli:

Ks. Kan. Józef Nodzyński, Radca Kurii Metropolitalnej krakowskiej jako Iudex Delegatus,

O. Czesław Szuber, b. prowincjał Zak. OO. Kapucynów, jako Iudex Adiunctus,

Ks. Władysław Miernik, przełożony XX. Zmartwychwstańców, jako Iudex Adiunctus.

Promotorem Wiary został o. Hipolit Eberhardt, gwardian OO. Franciszkanów.

Notariuszem Aktuariuszem został Ks. Kan. Wit Brzycki, notariusz Kurii Metropolitalnej krakowskiej.

Kursorem, czyli doręczycielem wezwań — p. Karol Michalski, woźny Kurii.

Wszyscy w tym dniu złożyli odpowiednie do swych stanowisk przysięgi.

Podczas procesu odbyły się 34 sesje, przesłuchano 30 świadków, w tym 13 — de visu, 9 — ex auditu, 2 — ex officio, 6 świadczących o uzdrowieniach podanych w Artykułach. W gronie powyższych były 23 siostry felicjanki, 4 osoby z rodziny Służebnicy Bożej, 3 osoby świeckie.

Do Akt procesu została dołączona odpowiednia dokumentacja w dniu publikacji procesu, która nastąpiła 21 XI 1950 r.

Proces, który obejmował 604 stron manuskryptu, przepisywało 7 osób zaprzysiężonych.

Dnia 12 I 1951 r. nastąpiło zakończenie procesu informacyjnego w kaplicy domowej J. Em. Adama Stefana Kard. Sapiehy, Metropolity krakowskiego, pod Jego przewodnictwem, w obecności Członków Trybunału. Jako kanclerz w pierwszej sesji występował śp. Ks. Infulat Stefan Mazanek, w ostatniej — Ks. Dr Bolesław Przybyszewski. W tej publicznej sesji, uroczystie kończącej proces informacyjny, wzięła udział — w imieniu nieobecnej Matki Generalnej — M. M. Bogusława Lasoń, komisarka generalna Zgromadzenia wraz ze swoją Radą, delegatki polskich prowincji oraz zaproszeni goście.

Sesję zakończono modlitwą, a następnie przystąpiono do pieczętowania Akt, które z powodu niezależnych od Zgromadzenia okoliczności zostały przewiezione do Rzymu z rocznym opóźnieniem dnia 21 I 1952 r. i doręczone Św. Kongregacji Obrzędów dnia 30 I tegoż roku.

Postulatorem Sprawy w Rzymie został o. Bernardino da Siena Romagnoli, kapucyn, a Relatorem — Clemens Card. Micara, ówczesny Protektor Zgromadzenia, zamianowany w dniu 9 V 1952 r.

Dnia 9 IV 1952 r. Św. Kongregacja Obrzędów wydała dekret zezwalający na otwarcie procesu informacyjnego, jak również dwóch następujących procesów, o których będzie poniżej mowa.

Badanie pism Czcigodnej Służebnicy Bożej czyli tzw. proces *de scriptis* albo inaczej *diligentiarum* został otwarty dnia 7 I 1950 r. w kaplicy Kurii Metropolitalnej w Krakowie przez Księcia Adama Stefana Kard. Sapiechę w obecności Trybunału, w skład którego weszli wszyscy Członkowie procesu informacyjnego. Po złożeniu przez wszystkich odpowiedniej przysięgi Jego Eminencja wydał dekret nakazujący zebranie pism Służebnicy Bożej w terminie do dnia 7 II 1950 r. Większość pism była już zebrana i przepisana. Dekret został rozesłany do ogłoszenia w diecezjach: krakowskiej, warszawskiej i wrocławskiej, we wszystkich kościołach, kaplicach prywatnych i domach Zgromadzenia na obu półkulach i do tych Zgromadzeń, gdzie można było się spodziewać, że znajdują się pisma Służebnicy Bożej.

Dnia 5 XII 1950 r. zebrał się cały Trybunał w auli Kurii Metropolitalnej, wobec którego Notarius Actuarius oznajmił, że wiernie zostało wykonane polecenie ogłoszenia dekretu, a wezwany Wicepostulator Sprawy o. Benedykt Szczęsny zaświadczył przysięgą, że dołożył starań co do poszukiwań pism Służebnicy Bożej, których oryginały znajdują się w Archiwum Kurii Generalnej Zgromadzenia SS. Felicjanek w Krakowie. Natomiast oddał w odpisie 14 tomów następujących pism:

1 tom listów do Sióstr Zgromadzenia zawierający 73 listy (145 stron) z lat 1861—1899.

5 tomów listów do bł. Honorata Koźmińskiego, czyli 313 listów (1159 stron) z lat 1854—1898,

1 tom listów do osób duchownych (3 listy) z lat 1860—1867,

7 tomów, zawierających: modlitwy, rady duchowne, uwagi do Konstytucji i życia zakonnego, notatki czysto osobiste, odpisy modlitw i wyciągi z Konstytucji oraz modlitwy i rady wypisane z książek w jęz. francuskim — razem 401 stron.

Proces *de scriptis* został zamknięty razem z procesem *de fama* dnia 12 I 1951 r. i przewieziony do Św. Kongregacji Obrzędów w Rzymie w 1952 r. Dwaj Cenzorzy-teolodzy wydali swoje opinie o pismach Służebnicy Bożej w 1956 r., a następnie Św. Kongregacja Obrzędów, po przedstawieniu Sprawy Ojcu Świętemu Piusowi XII, wydała dekret *Nihil Obstat* dnia 12 VIII 1958 r.

Proces „de non cultu”

Proces *de non cultu* został otwarty dnia 6 V 1950 r. przez J. Eksc. Ks. Bpa dra Stanisława Rosponda w jego kaplicy przy ul. Kanoniczej 21 w Krakowie, na polecenie nieobecnego J. Em. Adama Stefana Kardynała Sapiehy.

W skład Trybunału weszli Członkowie procesu *de fama* i jak uprzednio, złożyli odpowiednią przysięgę. Funkcję kanclerza spełniał ks. dr Bolesław Przybyszewski.

W dniach od 9 V do 5 XII 1950 r. odbyło się 6 sesji, podczas których zostało przesłuchanych 6 świadków, w tym 2 *ex officio*. Wśród nich było 2 księży, 2 siostry felicjanki, 2 starszych ministrantów. Po skończonym egzaminie świadków 2 siostry złożyły przepisana przysięgę, po której odbyło się oglądnięcie od zewnątrz grobu, wszystkich relikwiarzy znajdujących się w kościele oraz celi, w której zmarła Służebnica Boża, celem stwierdzenia, że nie jest Jej oddawana cześć publiczna, jaką się oddaje świętym lub błogosławionym, wyniesionym już na ołtarze.

Akta procesu przepisywała jedna siostra felicjanka.

Proces *de non cultu* został zakończony równocześnie z procesem *de fama* i *de scriptis* dnia 12 I 1951 r. przez J. Em. Adama Stefana Kard. Sapiehę. Akta procesu zostały razem z tymi procesami wysłane do Rzymu dnia 21 I 1952 r.

Rekognicja ciała Służebnicy Bożej

W związku z procesem *de non cultu*, z pozwoleniem Władz Kościelnych i państwowych, przeprowadzono rekognicję ciała Służebnicy Bożej w dniu 23 V 1950 r. w obecności J. Em. Adama Stefana Kard. Sapiehy, Ks. Bpa dra Stanisława Rosponda, całego Trybunału Procesu beatyfikacyjnego, Ks. Kan. R. Van Roya, proboszcza parafii św. Anny, Ks. Prałata Stanisława Mazanka. Rekognicji dokonali lekarze: z ramienia Medycyny Sądowej dr Marian Kusiak, wydelegowany przez prof. dra Jana Olbrychta i dr Aleksander Frankowski — chirurg. W uroczystości wzięła udział M. M. Bogusława Lasoń, komisarka generalna Zgromadzenia ze swoją Radą wraz z przełożonymi prowincjalnymi trzech polskich prowincji i siostrami wydelegowanymi, Przedstawiciele Wydziału Zdrowia: Dr Włodzimierz Nowosielski i dr Marian Orkisz, dwie siostrzenice Służebnicy Bożej PP: Jadwiga Winnicka i Regina Gumowska, prof. Artur Górski i dr Mieczysław Tobiasz.

Kości Matki M. Angeli po osuszeniu przełożono do trumny miedzianej i dębowej, resztki ciała do osobnej skrzyneczki, a resztki z ubrania i wszystko, co było w starej sosnowej, blachą cynkową wyłożonej trumnie, przełożono do osobnej skrzynki. Starą trumnę włożono do nowej dębowej skrzyni. To wszystko zapieczętowano pieczęcią lakowaną Kardynała Sapiehy.

Po odprawieniu krótkiego pogrzebu nową trumnę złożono w tym samym grobie, w którym do dnia rekognicji spoczywały szczątki. Na gro-

bie położono płytę z czarnego granitu ze zmienionym napisem, który tak brzmi obecnie: † Tu spoczywa Sługa Boża MARIA ANGELA Zofia Truszkowska Założycielka Zgromadzenia SS. Felicjanek * 1825 † 1899. Skrzynię ze starą trumną i dwie małe skrzyneczki z polecenia Trybunału umieszczono w celi, w której zmarła Służebnica Boża.

Listy postulacyjne

W latach 1952—1954 przesłano z Polski do Ojca Św. Piusa XII ok. 100 listów z prośbą o beatyfikację Służebnicy Bożej Marii Angeli Truszkowskiej. Listy pochodziły od Arcybiskupów, Biskupów, Wikariuszów Apostolskich z Kardynałem Wyszyńskim na czele, od Kapituł Metropolitalnych i Katedralnych, Wyższych Seminariów Duchownych, Dziekanatów Wydziału Teologicznego i Prawa Kanonicznego KUL, od Zakonów i Zgromadzeń męskich i żeńskich. Podobnie w niewiadomej ilości zostały wysłane listy ze Stanów Zjednoczonych. W prośbach podkreślano niezwykle cnoty Matki, Jej wielkie zaparcie się siebie i poświęcenie, miłość Boga i bliźniego, szczególną cześć dla Eucharystii i Niepokalanego Serca Maryi.

Dekret „introductio Causae”

Dalsze kroki procesowe w Rzymie zmierzały do uzyskania dekretu *introductio Causae*, co było wstępem do procesu apostolskiego. W tym celu trzeba było przygotować skrót dokumentacji, tzw. Summarium. Sporządził je O. Postulator Bernardino da Siena. Liczy ono 307 stron druku, zawiera zeznania świadków i niektóre dokumenty przetłumaczone na język włoski.

W 1962 r. Generalny Promotor Wiary, o. Rafael Perez, wystosował tzw. *Animadversiones*, czerpiąc do nich materiał z oceny jednego z cenzorów, a odpowiedzi na nie dał w 1964 r. adwokat o. Krescenty a Jesi, kapucyn.

Ponieważ Kard. Micara zmarł w 1965 r., Św. Kongregacja nazaczyła na Relatora Sprawy Kardynała Michała Browne, O. P.

Ze względu na to, że od zakończenia procesu *de non cultu* upłynęło 15 lat, Postulator Sprawy o. Bernardino da Siena zwrócił się do Ordynariusza Archidiecezji krakowskiej z zapytaniem, czy są zachowane przepisy o nieoddawaniu kultu publicznego Służebnicy Bożej Marii Angeli Truszkowskiej, na co otrzymał twierdzącą odpowiedź od J. Em. Karola Kard. Wojtyły pismem z dnia 1 VII 1966 r.

Na prośbę wyżej wspomnianego Postulatora dnia 5 VII 1966 r. została przedyskutowana *Positio pro introductione Causa* na Zebraniu Zwyczajnym Świętej Kongregacji Obrzędów pod przewodnictwem Kardynała Ponensa Michała Browne, OP. Ponieważ odpowiedź Prałatów-Oficjałów była pozytywna, Ojciec Święty Paweł VI polecił dnia 12 VII 1966 r. powołać Komisję do Wprowadzenia Sprawy na forum Stolicy Apostolskiej.

Dnia 20 X 1967 r. Św. Kongregacja Obrzędów wystosowała do Arcybiskupa Krakowskiego Litterae Remissoriales, czyli pismo zlecające przeprowadzenie Procesu apostolskiego.

Proces apostolski

Proces apostolski został rozpoczęty dnia 20 XI 1967 r. w kaplicy Kurii Metropolitalnej w Krakowie, pod przewodnictwem J. Em. Ks. Karola Kard. Wojtyły.

Wicepostolatorem Sprawy został o. dr Władysław Kluz, OCD.

W skład Trybunału weszli:

Ks. Prałat dr Stanisław Dąbrowski,

Ks. Prałat dr Józef Rozwadowski,

Ks. Kan. Józef Szczotkowski, Audytor Tryb. Kurii Metropolitalnej,

Ks. Karol Czubryj, Kanonik Archidiecezji Iwowskiej,

O. Krzysztof M. Kasznica, Prowincjał Zak. OO. Dominikanów,

O. dr Albert Urbański, sekretarz prow. OO. Karmelitów.

Wszyscy w/w spełniali obowiązek sędziów delegowanych.

Subpromotorami Wiary zostali:

O. dr Wojciech Zmarz, profesor Prawa Kanonicznego, były prowincjał Zak. Br. Mn. Konw.,

O. Mgr Krescenty Dudak, kapucyn, archiwista.

Notariuszami byli:

Ks. dr Tadeusz Pieronek, Lektor Prawa Kanonicznego,

O. dr Cyprian M. Wichrowicz, O. P., Lektor teologii moralnej.

Funkcję kanclerza spełniał podczas procesu ks. mgr Stefan Marszowski, wicekanclerz Kurii Metropolitalnej.

Funkcję Kursora — p. Karol Michalski, woźny Kurii Metrop.

Wszyscy w/w złożyli odpowiednią do swych stanowisk przysięgę.

W uroczystej sesji otwarcia procesu apostolskiego wziął udział przybyły specjalnie z Rzymu Postulator Sprawy o. Bernardino da Siena, Matka Generalna Zgromadzenia M. M. Aleksandra Kucharska z czterema Urzędniczkami Generalnymi, M. M. Aniela Prendowska delegatka przełożonej w Polsce ze swoją Radą, Matki prowincjonalne trzech polskich prowincji, niektóre siostry przełożone i Złote Jubilatki, s. M. Bronisława Dmowska, która przywiozła z Rzymu listy polecające otwarcie procesu, p. Mgr Zofia Kuźnicka, córka siostrzeńca Służebnicy Bożej oraz zaproszeni kapłani.

Podczas procesu odbyło się 61 sesji, przesłuchano 16 świadków, w tym 7 *ex auditu*, 5 *ex officio*, 4 w sprawie uzdrowień. Zeznania składało 10 sióstr felicjanek, 2 księży, 4 osoby świeckie.

Do Akt procesu dołączono odpowiednią dokumentację w dniu jego publikacji, która nastąpiła dnia 6 VIII 1968 r.

Akta procesu, przepisane przez 5 osób, obejmują 823 strony maszynopisu razem z dokumentami.

W ostatniej sesji procesu apostolskiego, która odbyła się w kaplicy

Kurii Metropolitalnej w Krakowie dnia 23 VI 1969 r. pod przewodnictwem J. Em. Karola Kard. Wojtyły, przy czynnym udziale Postulatora rzymskiego O. Bernardino da Siena, uczestniczyła ta sama Matka Generalna z czterema Urzędniczkami Generalnymi jak w pierwszej sesji, M. M. Aniela Prendowska ze swoją Radą, Przedstawicielki trzech polskich prowincji, dwie córki siostrzenicy Matki Założycielki pp. Zofia Dąbrowska i dr Celina Białkowska oraz zaproszeni Goście.

Akta Procesu przewiezione do Rzymu we wrześniu 1969 r., zostały przekazane Świętej Kongregacji dla Spraw Świętych przez Postulatora Sprawy. Na ich otwarcie Św. Kongregacja wydała pozwolenie w dniu 19 września 1969 r.

Po tym akcie nastąpiło tłumaczenie procesu na język włoski, podobnie jak to było z poprzednimi procesami.

Summariusz razem z dokumentami zawiera 565 stron druku, a całe Positio 908 stron.

Dnia 16 VII 1971 r. Święta Kongregacja wydała dekret uznający ważność wszystkich procesów diecezjalnych, jak również apostołskiego.

W 1976 r. Generalny Promotor Wiary o. Kajetan Stano, OFMConv. wydał Animadversiones. Następnie, peritus in re psychiatrica, dr Joseph Géraud w tym samym roku napisał votum na temat stanu psychicznego Służebnicy Bożej. O. Valenty Macca a S. Maria, OCD napisał votum na temat: *De vita mystica Servae Dei* (2 X 1980). Niedługo później, bo 17 XI 1980 r. Adwokat Sprawy, o. Krescenty a Jesi napisał Responsio ad Animadversiones Promotoris Generalis Fidei.

Kardynał Michał Browne zmarł w 1971 r. Relatorem Sprawy został Kardynał Władysław Rubin.

Dnia 17 XI 1981 r. odbyła się pierwsza sesja Specjalnego Kongresu nad cnotami Służebnicy Bożej, a dnia 9 II 1982 r. druga sesja, podczas której zebrani Kardynałowie i Prałaci Św. Kongregacji Spraw Kanonicznych uznali heroiczną Jej cnotę, co przedstawił Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II Kardynał Pietro Palazzini Prefekt Kongregacji dnia 25 II 1982 r. Ojciec Święty polecił przygotować dekret o heroicznosci cnot Służebnicy Bożej i w dniu 2 kwietnia tegoż roku przywoławszy do siebie Kardynała Prefekta i Kardynała Rubina, ponens a i relatora Sprawy, Sekretarza Świętej Kongregacji, jak również pozostałych, których zwykło się wzywać — w ich obecności uroczystie ogłosił: **UZNAJE SIĘ HEROICZNOŚĆ CNÓT TEOLOGICZNYCH WIARY, NADZIEI I MIŁOŚCI BOGA I BLIŹNIEGO, JAK RÓWNIEMŻ KARDYNALNYCH ROZTRÓPNOŚCI, SPRAWIEDLIWOŚCI, UMIARKOWANIA I MĘSTWA ORAZ Z NIMI ZWIĄZANYCH, SŁUŻEBNICY BOŻEJ ANGELI MARII TRUSZKOWSKIEJ, ZAŁOŻYCIELKI ZGROMADZENIA SIÓSTR ŚWIĘTEGO FELIKSA Z KANTALICJO.**

Proces jest w toku.